

Online molenbezoek de toekomst?

Online initiatieven op het gebied van publiekswerving ontwikkelen zich razendsnel en vinden ook in de molenwereld steeds meer toepassing. Enkele recente online technieken worden behandeld. Een 'ver van mijn molenbedshow'? Geenszins, molens komen juist dichterbij. Zorgt de coronacrisis voor een frisse blik om op een andere wijze naar molens te kijken?

TEKST: ANNE DE JONG

VIRTUELE MOLENDAG

Een door de corona crisis ingegeven ontwikkeling is de virtuele Molendag. In Duitsland vond deze voor het eerst plaats in juni. Bea Tilanus, lid van het organisatiecomité: "De virtuele Duitse Molendag was een succes. Bij aanvang zaten al circa 100 bezoekers klaar en de online opnamen zijn door ruim 2500 mensen bekeken." Ruim 6,5 uur film materiaal van molens en interview met molenaars is uitgezonden via de website en YouTube. "Vanwege de korte voorbereidingstijd is gekozen voor materiaal uit bestaande molenfilms, en molens hebben zelf ook goed materiaal aangeleverd. Een volgende keer zullen we meer met live streams gaan werken. We hadden een heel geïnteresseerd en betrokken publiek. Online via YouTube vooral vrouwen, heel anders dan bij een fysieke molendag waarbij het in Duitsland

Startscreen van de virtuele Duitse Molendag op YouTube.

toch ook gaat om bier en worst. Een virtuele molendag kan een interessante aanvulling als we er continuïteit in krijgen, waarbij je elke editie vanuit een andere molen 'uitzendt'. De kwaliteit van je ICT-netwerk is heel belangrijk. Je kunt online een heel ander verhaal vertellen over de molens met veel meer diepgang."

Ook Molennetwerk Kempen-Broek organiseert medio september een Virtuele Grenzeloze Molendag via een app. Voorzitter Vincent van den Berg: "Op deze manier zijn de molens toch toegankelijk als men voorbij komt, ook al zijn ze niet open. Voordeel is dat de informatie nadien beschikbaar blijft en getoond kan worden." Zowel Tilanus als Van den Berg geven de voorkeur aan een fysieke molendag: "Uiteindelijk beleef je een werkende molen het best als je deze hoort, ruikt en voelt."

ONLINE RONDLEIDINGEN

Net als een virtuele molendag, is voor een specifieke molen een online rondleiding door een molenaar of molengids als de molen niet bezocht kan worden, een goed alternatief. En vervolgens deze online rondleiding te verspreiden via social media kanalen als Facebook en Instagram. Zo kan iedereen vanuit huis via de computer of de smartphone wanneer men voor een dichte molendeur staat, toch de molen bekijken.

De online rondleiding is een methode waarbij je de kijker heel persoonlijk kunt meenemen in je verhaal. Een mooi voorbeeld is molen De

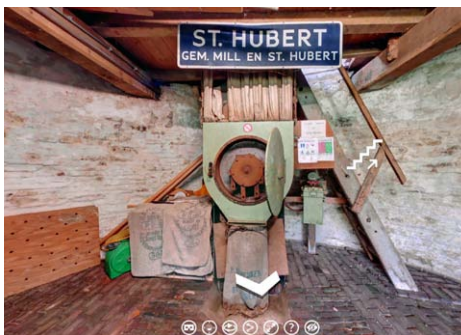
Adriaan in Haarlem. Zij hebben een hele serie (13 stuks) korte video's opgenomen waarbij de molengids in diverse talen: Frans, Engels, Duits de molen laat zien, zodat ook toeristen het molenaarverhaal meekrijgen. De hele rondleiding is te volgen via het YouTube kanaal van de molen.

Online rondleiding door molengids bij Molen De Adriaan in Haarlem

360-GRADEN TOURS

Naast een video opname is er nog de 360 graden virtual reality techniek waarbij je molens in 3D kunt bekijken. Dit is meestal een panorama film

Screenshot 360 graden film De Heimolen in St. Hubert

waarbij de kijker via de cursor de aangegeven route volgt en rondgeleid wordt door de molen. De film bestaat vaak uit aan elkaar gemonteerde actuele afbeeldingen die door bewerking natuurlijk in elkaar overlopen, zonder toevoeging van gesproken tekst of weergave van informatieblokken. Steeds meer molens beschikken over een goede 360 graden film in 3D. Een mooi voorbeeld is te vinden op www.molenvrienden.nl waarbij diverse molens van Molenvrienden Land van Cuijk bekeken kunnen worden.

ANIMATIEFILM MET VR-BRIL

In de Hubertmolen in het Belgische Wenduine gaat men nog een stap verder. In het Molenaars-huys, dat sinds juli deels een educatieve en museale functie heeft gekregen, wordt de werking van de Hubertmolen getoond via een VR-bril. Dennis Bouwens, Afdelingshoofd dienst Toerisme gemeente De Haan: "Doel is om meer toeristen te trekken en het verhaal van deze bijzondere

Bezoekers met de VR-bril in het molennetmuseum (AlfaVision)

Schermafbeelding van de VR-animatiefilm over de Hubertmolen anno 1900. (Foto: Alfa Vision)

houten staakmolen uit 1880 te herbeleven. We hebben mede gekozen voor virtual reality vanwege de beperkte ruimte, en de mogelijkheden." "Met Virtual Reality kan je mensen dingen laten beleven waar ze op een andere manier de kans niet toe krijgen, zegt Ans de Rooy, projectmanager van AlfaVision, het bureau dat het script heeft geschreven." In plaats van gebruik te maken van actuele of oude afbeeldingen wordt nu gebruik gemaakt van computergrafische tekeningen. In de tien minuten durende animatiefilm ga je terug naar de periode 1900-1910 en wordt onder meer de werking van de molen uitgelegd waarbij je het geluid van draaiende wieken hoort. Dat maakt het heel bijzonder, want de molen is momenteel wiekenloos. De gemeente hoopt op 1.000 bezoekers per jaar. Er is plaats voor vijf personen per voorstelling. De eerste reacties zijn heel positief: "Mensen zijn echt enthousiast,

en vinden het heel verrassend de geschiedenis op deze wijze te ervaren", aldus de uitbater van het 'molenmuseum', een in de molen gevestigde bakkerij.

QR-CODES

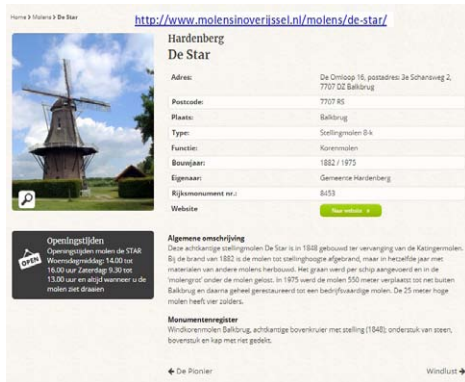
Er zijn ook nieuwe initiatieven gelanceerd om een bezoeker toch meer te kunnen vertellen over de molen, ook als deze gesloten is, en indien een (uitgebreid) informatiepaneel voor of naast de molen ontbreekt. Een QR-code kan hierin voorzien. Zo heeft De Stichting Overijsselse Molens (SOM) vanaf januari 2019 ruim 40 van haar molens voorzien van een schildje met QR-code aan de muur.

Ruud Roose, bestuurslid: "Doel is om fietsers en wandelaars die de molen passeren terwijl deze gesloten is toch van informatie te kunnen voor-

zien, en iets te kunnen vertellen over de molen." Het werkt heel simpel. Na het scannen van de QR-code met je smartphone komt de bezoeker op de pagina van de betreffende molen binnen de website van de Overijsselse Molenstichting. En de techniek blijkt aan te slaan. De molens hebben in een jaar na de plaatsing van het schildje ruim 65% meer online bezoekers gekregen, vooral nieuwe bezoekers. Hoewel in de eerste twee maanden gedurende de lockdown door de corona crisis het fysieke molenbezoek helemaal wegviel, was het online bezoek vanuit QR-codes slechts met 60% teruggelopen, heeft Anne de Jong, marketing medewerker bij De Hollandsche Molen geanalyseerd. "Juist door de toepassing van een QR-code – QR staat voor Quick Response – kun je voorbijgangers toch eenvoudig en snel de molen laten beleven. Een tip is om de webpagina waarnaar de QR-code

QR-plaquette voor Molen Den Oordt in Ommen

Screenshot webpagina achter QR-code De Star - Balkbrug

leidt heel specifiek in te richten op dit type bezoeker; bijvoorbeeld via een videoboodschap waarbij de molenaar de bezoeker verwelkomt en een virtual tour aanbiedt, of uitnodigt op een andere moment terug te komen of oproept om zich te laten informeren via de nieuwsbrief, waarmee ook het klanten- en relatiesysteem wordt opgebouwd."

MOLENROUTE APPS

Een andere wijze waarop molens beleefd kunnen worden als ze gesloten zijn is een app. Molennetwerk Kempen-Broek in Limburg heeft onlangs een Watermolenroute en Grensmolenroute ontwikkeld en gelanceerd per app. In het najaar verschijnen nog twee molenroutes. Je kunt de routes downloaden in de Erfgoedapp van FARO. Hiervoor is gekozen vanwege de technische mogelijkheden.

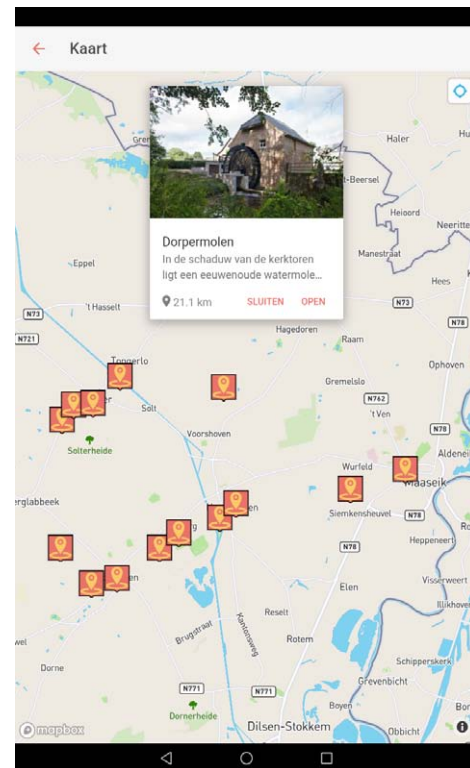
Voorzitter Vincent van den Berg: "De molens in de app liggen aan bestaande knooppunten op het fietsnetwerk. De app werkt op basis van GPS-locatiegegevens. Je krijgt een melding als je in de buurt van de molen bent. Vervolgens krijg je veel achtergrondinformatie in de vorm van tekst, afbeeldingen, filmpjes en animaties. Niet

de standaard specificaties en historie, maar per molen een unieke verhaallijn."

"De informatie is echt een aanvulling op het verhaal van de molenaar of molengids", zegt projectleider René Weerens. "Het gaat dan bijvoorbeeld om afbeeldingen op briefkaarten van

Banner van de Erfgoed-app van Molennetwerk Kempen-Broek. (Foto: Vincent van den Berg)

Screenshot Molenapp molens op de route

60 jaar geleden waarvan de molenaar geen weet kan hebben. Het vult elkaar aan." De gebruiker bepaalt zelf welke informatie hij wil bekijken, en tot welke diepte. De app is ook als naslagwerk te gebruiken om de route nog eens te bekijken of ter voorbereiding. Per route zijn we hier negen maanden mee bezig geweest.

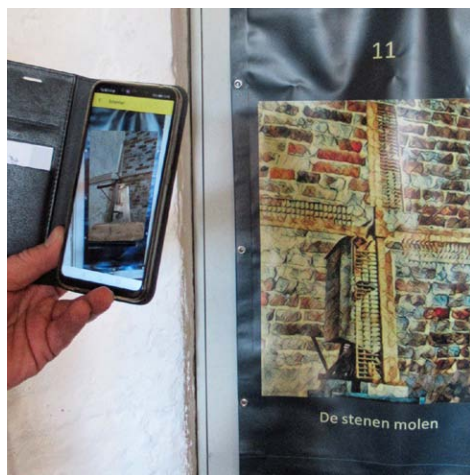
Bijzonder is dat ook afbeeldingen van molenonderdelen kunnen worden 'gescand' via de app. Via augmented reality wordt een scherm over de afbeelding heen gelegd met aanvullende informatie waardoor een unieke beleving wordt toegevoegd. Zo kan een afbeelding van het wienenkruis opeens gaan draaien en van gesproken tekst worden voorzien. "Dit is ook heel

geschikt voor educatie op scholen of scouting. Naar scholen nemen we lap tops mee en banners met afbeeldingen die onderdeel zijn van de expositie 'Molens worden Groot'. Dit is een informatieve en educatieve tentoonstelling die, aan de hand van augmented reality (beeld en geluid), de ontwikkeling laat zien van de vroege watermolens uit de 8e eeuw in het gebied van Kempen~Broek tot de 19e en 20e eeuwse beltmolens die je ook tegenwoordig nog veel in het landschap ziet draaien en malen. Je scant vervolgens de 13 panelen op je smartphone en ziet hoe de ingescande afbeeldingen via de Ergoedapp van FARO tot leven komen. We kunnen kinderen op deze wijze het verhaal vertellen én molens laten beleven." zegt Van den Berg.

Van den Berg: "Met deze apps bieden we een digitale sleutel tot de molen. Juist tijdens de coronacrisis heel praktisch, maar ook daarna. We geloven dat dit de toekomst is, en dat een mogelijke 'app-vrees' onder oudere bezoekers snel tot het verleden behoort." René Weerens vult aan: "Zaak is nu vooral om de bekendheid van de app te vergroten, zodat meer mensen onze molens digitaal kunnen ervaren." De app wordt gemiddeld 50 keer per dag bekeken.

CAMERASYSTEEM

Als de bezoeker eenmaal in de molen aanwezig is, kan er met behulp van digitale technieken ook voor gezorgd worden dat de klantervaring verhoogd wordt. Molen De Fortuin in Hattem heeft

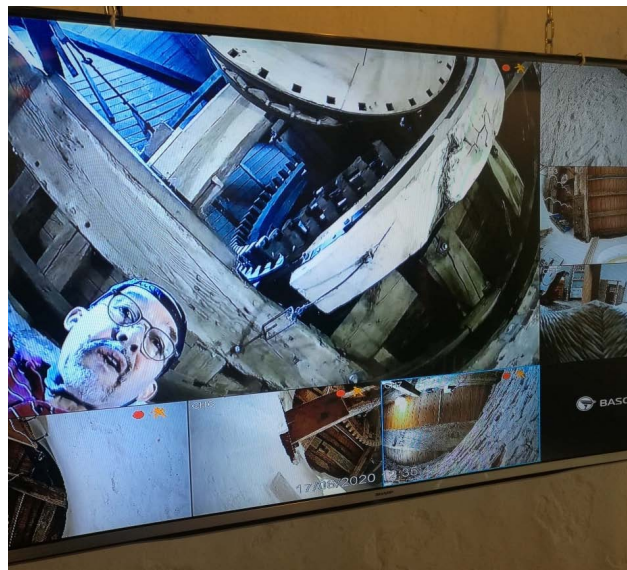
Scannen afbeelding via de app met augmented reality op de smartphone.
(Foto: Anne de Jong)

Scannen afbeelding via de app met augmented reality op de smartphone.
(Foto: Anne de Jong)

op elke zolder van de molen een camera opgehangen, waarbij de live opnamen beneden in de winkel worden getoond via een grote monitor. Peter Veluwenkamp: "Doel is om de minder valide bezoekers die niet meer naar boven kunnen of durven, toch te laten zien wat daar gebeurt en hoe de molen werkt. Er wordt heel enthousiast op gereageerd. We zien juist dat veel mensen hier vanuit de winkelstraat de molen in lopen

Video opnamen vanaf diverse zolders bij Molen De Fortuin

Video opnamen vanuit de kap van de Sint Annamolen

en dan de opnamen zien vanaf de zolder. En dat werkt juist stimulerend en wekt interesse op. Mensen willen zelf naar boven om te zien wat daar gebeurt en horen wat de molenaar vertelt." Zo krijgt de molen enerzijds meer bezoekers en anderzijds een betere spreiding. "Als het boven druk is blijven mensen nog even beneden wachten" zegt Veluwenkamp. "Veel molens in de regio hebben belangstelling getoond in het systeem en de mogelijkheden. Het is nu nog een stand alone verbinding, maar als er straks aansluiting is op het kabelnetwerk met Wifi dan kunnen we ook

integraal opnames laten zien."

Ook op de Sint Anna molen in Weert-Keent werkt men met camera's en een monitor op de begane grond. Maar zij kiezen voor een andere opzet. De molengids of één van de molenaars staat beneden naast de monitor voor bezoekers de beelden toe te lichten die in de kap worden gemaakt waar de molenaar werkt. In feite een soort praktijkcollege. Voorzitter Vincent van den Berg: "Dat werkt heel goed. Sommige delen van de molen zijn niet toegankelijk voor publiek. Op deze wijze kan iedereen deze gedeelten toch

zien en kunnen ook mensen die slecht ter been zijn of hoogtevrees hebben toch het molenverhaal zien en uitgelegd krijgen." Er kan ook gebruik worden gemaakt van een audioverbinding waarbij de molenaar zelf het proces toelicht. "Maar om de molenaar niet af te leiden bij het malen en draaien kiezen we voor een toelichting beneden."

Dit online artikel is een uitbreiding op het artikel dat verschenen is in het blad Molens, nr. 135, september 2020.